

Muistio 10. kokous

19.4.2022

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimenpidekokonaisuus Hankeryhmä

Paikka ja aika: Teams, 19.4.2022 klo 10:00-12:00

Läsnä:

Lauri Ahopelto, MMM, puheenjohtaja
~~Antton Keto, YM, varapuheenjohtaja~~
 Marja-Liisa Tapio-Biström, MMM
~~Jaakko Nippala, MMM~~
 Antti Leinonen, MMM
~~Heidi Krüger, MMM~~
 Hannu Tölli, MMM
 Leena Westerholm, MMM
 Mauri Keränen, MMM
 Johanna Helkimo, YM
 Sini Olin, YM
 Anne-Mari Rytönen, POPELY, siht.
 Eeva Nuotio, EPOELY s
 Essi Hillgren, VARELY
 Jaana Rääpysjärvi, POPELY

Reetta Sorsa, MMM

1. Kokouksen avaaminen,

Todettiin läsnäolijat. Antti Leinonen toimii hankeryhmässä metsätalouden asiantuntijana Jaakko Nippalan vanhempainvapaan sijaisena. Ulkopuolisena asiantuntijana kokoukseen osallistui Reetta Sorsa MMM:stä.

2. Hyväksyttiin edellisen kokouksen 31.1. pidetyn kokouksen [muistio](#).

3. Tilannekatsaus ajankohtaisiin asioihin.

Käytiin ajankohtaiskierros hankeryhmän kesken.

MMM vesitaloustehtävät (Lauri):

- Vesitalousstrategia: MMMn vesitalousstrategia julkaistu 22.3. Toimii MMM:n toimialan vesitaloustehtävien toiminnan, talouden ja tulohajauksen lähtökohtana. Kirjauksia mm. valuma-alueiden kestävä ja sopeutuvan vesienhallinnan edistämisestä.
- Vesitalous-lehden MaaMet-erikoisnumero julkaistu 4.2.
- Maankäytön ilmasto-ohjelma (MISU) (Lauri) lausuntokierroksella 18.5. saakka. Toimina mm. tiekartta turvepelloille & ojien kuivatustilan tunnistaminen.

ELY-keskusten erikoistumistehtävässä ajankohtaista (Eeva, Anne-Mari, Jaana, Essi)

- Selvitetään Happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen suuntaviivat vuoteen 2020 -strategian päivittämistarvetta. Kysely ja työpaja väliraportointiin osallistuneille 5/2022.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo@mmm.fi

- Selvitetään MRL & VL rajapintoihin ja lainvalintaan liittyviä tapausesimerkkejä ELY-keskuksissa ja kunnissa
- Laaditaan MML kanssa rautalankamallia ELY-yhteistyöhön tilusjärjestelyjen ilmasto- ja vesiensuojelutoimien kohdentamiseen, valvontaan ja rahoituksen arviointiin.
- Valmistunut ELY-keskuksille suunnattu kysely, mitä tukea toivotaan eri vastuualueilla vesienhallintaan liittyvissä työtehtävissä.
- YM ja ELY-keskukset käynnistävät valuma-aluepilotteja v. 2022 aikana. Ehdotukset saatu ELY-keskuksista teemoista ja kohdealueista. n
- Avustus päätökset v. 2022 alkaville hankkeille 8 kpl tehty.

Saaristomeriohjelma (Maisa, Johanna)

- Ministerikokous 19.4. Valmistellaan tiekarttaa, selvitys Helcomin hotspot-statuksesta, Suomi täyttää kriteerit, joilla saadaan hotspot-status pois. MTK keskeinen toimija.

Metka (Antti)

- Uusi kannustejärjestelmä voimassa karkeasti arvioiden ensi vuoden kesänä. Mahdolliset muutostarpeet ja notifiointi vievät aikansa. Suurimpana muutoksena vanhaan suometsänhoidon kokonaisvaltainen suunnittelu, ojitustuen lakkaaminen. Haastavaa, miten tavoitteet saadaan jalkautettua niin, että rahoitettavat suunnitelmat ovat hyödyllisiä ja oikein suhteutettuja. Metsäkeskus laatinut kyselyn kannustavuudesta 10 000 metsänomistajalle. Alustavien tulosten mukaan suunnitelmat koettu tarpeellisiksi ja maksuhalukkuutta omavastuuosuuden kattamiseen olisi.

Peltopankkiselvitys (Hannu)

- Käynnissä pilottihankkeet Nivalassa ja Oulaisissa (2000 ha), jossa testataan kannustimia. Tarkoitus olisi laajentaa Maatalouden kehittämisrahaston (makera) maapankkitoimintaa siten, että hankittaessa alueita tilusjärjestelyjen tarpeisiin, hankittaisiin samalla toisarvoisia metsitykseen tai kosteikoiksi sopivia alueita ilmastotoimien, vesienhallinnan ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Pilotissa selvitetään maanomistajien asenteita, kannustimien riittävyttä ja käytännön toteutusta. Tällä hetkellä haastattelut alueilla, kevään aikana tehdään päätös, aloitetaanko uusjaot alueella. Päätös tilusten sijoittamisesta tulisi noin 1 v päästä, tuloksia 2024-2025. Makera toimii Metsähallituksen ohella ainoana pelto- tai maapankkina.

4. Työohjelman edistyminen ja edistäminen, Lauri Ahopelto

Käytiin läpi keskeiset vuodelle 2022 suunnitellut toimenpiteet, ajankohtaisina nostoina hankkeiden rahoittaminen, peruskuivatustuen CAP-valmistelun eteneminen ja peruskuivatushankkeiden digitoinnin edistyminen. On selvitetty tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuutta, mutta toistaiseksi vanhojen asiakirjojen digitointi jatkuu käsityönä.

Keskusteltiin syksyllä edistettävistä toimista. Keskustelussa nousivat esille vesienhallintaa koskevan tiedon vieminen käytäntöön mm. tiedotuksen, neuvonnan ja oppaiden kautta neuvojille ja suunnittelijoille. Yksi keskeinen avaintoimija on maaseutuverkoston verkostopalvelut, jonka kautta voisi esimerkiksi järjestää etäkoulutusta ja tietoisuuksia neuvojille. Johanna on YM:n osalta mukana uuteen CAP-kauteen liittyvässä neuvojien tiedottamisessa. Sovittiin myös, että ELYt ovat yhteydessä verkostopalveluihin tästä aiheesta.

5. Vesiensuojelun tehostamisohjelman ajankohtaisia, Sini Olin, Johanna Helkimo, YM

Konsultin toteuttama vesiensuojelun tehostamisohjelman [väliarviointi](#) on valmistunut, ohjelman kannalta positiivinen tulos.

Kipsi-hankkeessa levitetty kipsiä Saaristomeren alueelle 17 000 ha. ProArgian viljelijäopas maanparannusaineista valmistunut ja [saatavana verkkojulkaisuna](#). Elvytysrajan myötä kipsi-hankkeen

toimialue laajenee, tähän liittyen kevään ja alkukesän aikana YM järjestää kolme alueellista tilaisuutta kipsihankkeesta (Hki, Huittinen, Seinäjoki)

<https://ym.fi/ymparistohallinnon-koulutus-ja-neuvottelupaivat>. Tilaisuudet keskittyvät kipsiin, mutta kerrotaan myös tulevasta vesienhallinta -teeman hausta potentiaalisille hakijoille. Kipsi-hankkeessa henkilövaihdoksia, projektipäällikön paikka haettavana 3.5. saakka. YM suunnittelee kaikkiin maanparannusaineisiin liittyvää uutta t&k-hanketta, joka on tarkoitus käynnistää tarjouskilpailuna.

Komission palautteessa Suomen CAP-suunnitelmasta otettiin kantaa siihen, miten tukia kohdennetaan enemmän maatalouden resilienssin (sademäärien vaihteluun liittyen) vahvistamiseen. SWOT-analyyssissä vesienhallinta, kuivatus ja kastelu on tunnistettu kehittämistarpeiksi, mutta ohjelmasta ei löytynyt keinoja niihin vastaamiseksi.

Tehostamisohjelman kunnostusteemassa v. 2019-21 aikana toteutettu kunnostuksia 300 vesistöissä, lisäksi kunnostussuunnitelluja 150 kohteessa. Hankkeet ovat pääasiassa pieniä, ulkopuoliselle tuelle on tarvetta. Alueellisten verkostojen vahvistamisella on pyritty antamaan tukea hanketoimijoille. Viime syksynä hakemuksia kunnostuksille 200-300 kpl, haettu avustus 6,6 milj. € avustetaan 5,5 milj. €.

Kaupunkivesi -teemassa edellinen haku syksyllä. Käynnistyy 12 kpl hankkeita, yhteensä 900 000 €. Hankkeiden aloituspalaverit toukokuussa. Hulevesien laatuun keskittyvä selvitys on tekeillä, Kuntaliiton kanssa on päädytty tilaamaan hulevesien laatuun keskittyvä päivitys Hulevesioppaaseen, koska Kuntaliitolla ei mahdollisuutta päivittää opasta kokonaisuudessaan. Työstä saatu kolme tarjousta, valmistellaan hankintapäätöstä.

6. Hiilestä kiinni-toimenpidekokonaisuuden esittely, Reetta Sorsa MMM

Esitysmateriaali löytyy [kokouskansiosista](#), mm. tietopaketti käynnissä olevista hankkeista. Ohjelma käynnistettiin ensin toimenpiteillä, jotka koottiin sitten ilmastosuunnitelmaksi. Käynnissä kaikkiaan 100 hanketta. Viimeisimmällä hakukierroksella käynnistynyt 19 hanketta. Valtion sisäisenä hankintana tilattu lisäksi hankkeita mm. SYKeltä, LUKElta ja Tapiolta. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet ovat tiiviisti kytköksissä maa- ja metsätalousalueiden vesienhallintaan. Hankkeita käynnissä liittyen mm. säätösalaajustusteknologian kehittämiseen, vesienhallinnan ilmastovaikutusten arviointiin turvepelloilla, vedenpalautuksen vaikutuksesta talousmetsien hiilensidontaan sekä turvetuotantoalueiden jatkokäyttöön.

7. CAP kuulumiset, säädösvalmistelu ja jalkauttaminen, Mauri Keränen MMM

Mauri kertoi rakennetukia ja yhteistä ojitusinvestointia koskevan lainsäädännön valmistelusta. Tuen yleisenä edellytyksenä on kohdistuminen useampaan maatalaan, sekä vesilain mukainen ojitussuunnitelma, johon on saatu ELY-keskuksen puoltava lausunto.

Hakijana voi olla yhteisö, tai vaaditaan sopimus. Tuki koskisi niitä jäseniä, jotka täyttävät maatalousyrittäjän määritelmän. Noin 10 % ojitusyhteisöjen jäsenistä on muita kuin maatalousyrittäjiä. Näille ns. passiiviosakkaille vastaavalle toimintaan voisi hakea muuta, esim. kansallista YM/MMM rahaa, jota myönnetään vesistötoimenpiteiden tukiasetuksen (vna 714/2015) mukaisesti.

Heräsi keskustelua siitä, voiko yhteisellä suunnitelmalla hakea rahoitusta eri toimijoille eri rahoituslähteitä ja voiko eri rahoituslähteiden yhteensovittamista helpottaa.

Vesilain 5 luvun 15 § Ojitussuunnitelman sisältövaatimuksia ollaan myös uudistamassa siten, että ojitussuunnitelmassa olisi esitettävä toimenpiteet ojituksesta aiheutuvien haittojen estämiseksi tai vähentämiseksi, ravinteiden ja kiintoaineksen pidättämiseksi ja tulva- ja kuivuustilanteiden hallitsemiseksi.

Asia koskee kaikkia hankkeita, joista on tehtävä ojitussuunnitelma. Vaatimusten täytyminen on tarkistettava ELYn Y-vastualueen vesilain valvojen toimesta, mikä on edellytyksenä tuen saamiselle.

Ojanotifikaatioon liittyen valmisteilla on *valtioneuvoston asetus reunaojan hyväksymisestä perus- ja kasvulohkon alaan*. Asetukseen sisältyisi, että *kestävillä suunnitteluratkaisuilla toteutettu reunaoja voidaan hyväksyä peruslohkon tukikelpoiseen pinta-alaan*, jolloin esim. tulvatasanne ei pienentäisi tukikelpoista viljelyalaa.

Lisäksi *suojavyöhykkeisiin* liittyen on tunnistettu kannustinloukkuja nykyisessä CAPissa. Voimassa oleva suojavyöhykesopimus estää suojavyöhykkeeseen koskemisen sekä maan läjittämisen. Tulevalla kaudella irtautuminen sopimuksesta tulee mahdolliseksi kesken sopimuskauden.

Keskusteltiin siitä, onko luonnon monimuotoisuuden tukeminen esillä säädösvalmistelussa. Todettiin, että käytettävien sanamuotojen on oltava mahdollisimman konkreettisia, mutta monenlaisia toimenpiteitä mahdollistavia.

8. Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan tavoitteet seuraavalle hallituskaudelle

Keskusteltiin siitä, mitä teemoja hankeryhmä haluaisi mukaan seuraavalle hallituskaudelle. Esille nousivat:

- pitkäjänteinen suunnitelma ojitusvelkaan puuttumiseksi, tarvitaanko mm. valtakunnallinen ojaston kuntoarvio.
- tietoinfrastruktuurin rakentaminen, uoma- ja ojaverkostoa koskevan tiedon tarkentaminen, tieto pintavesien liikkumisesta ja kertymisestä.
- tuet ja ohjauskeinot kuntoon, ruvettavat rummuttamaan tukiehdoista, tulisi lobata sitä, että CAP sisällä rahaa riittää ojien kunnostamiseen.

9. Muut asiat

MMM on antanut ELY-keskuksille tehtäväksi maa- ja metsätalouden vesienhallintaan liittyvien oppaiden ja ohjeiden kokoamisen ja keskeisimpien oppaiden päivitystarpeen arvioinnin liittyen mm. uuden CAP-kauden tukiehtoihin. Lisäksi huomioidaan ilmastonmuutos- ja monimuotoisuusnäkökulmat. [Koonti oppaista \(keskeneräinen\)](#) kokouskansiosta.

10. Seuraava kokous

Seuraavan kokouksen ajankohdaksi sovittiin ti 20.9. klo 10-12.

Asialistalla mm. työohjelman edistyminen, 2022 päättyvät hankkeet, synteesin teon ohjeistus, toimien vienti tulosoajaukseen sekä John Nurmisen säätiön Metsä-Valve-hankkeen esittely.

11. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous klo 12:02.

Liitteet [Kokouksen esitysmateriaalit](#)
 Jakelu Hankeryhmän jäsenet

Tiedoksi Kopion saajat